

Referat første møte i faggruppa 22.10.2014

Tid: 0930-1300

Sted: Storstuggu

Til stede: Astrid Alice Haug, Tore Lahn, Odd Sletten, Ingunn Holøyemoen, Kirsten Thyrum, Magnus Borgos, Jon Nordsteien, Eivind Moen, Sverre Fjellheim Knut Wik, Olve Morken, Erlend Gjelsvik

Forfall: Hilde Bergebakken, Bjarne Granli

Referent: Erlend Gjelsvik

Saker:

1. **Utarbeide og tilgjengeliggjøre en oversikt over verdensarvverdiene.**
2. **Utarbeide oversikt over involverte instanser, organisasjoner, og aktører i verdensarvarbeidet**
3. **Utarbeide oversikt over pågående prosjekter med relevans for verdensarvverdiene.**
4. **Evaluering av eksisterende handlingsprogram for regional plan.**
5. **Starte arbeid med verdensarvsenter.**
6. **Enighet om møteplan**

Innledningsvis ble gruppas mandat og funksjon diskutert. Fra nasjonalparkforvaltninga ble det kommentert at en var litt usikker på relevansen for deres deltakelse, men poengterte at det var mange overlappende oppgaver på tvers av sektorene. Eksempelvis ble generelle formidlingsoppgaver i Circumferensen trukket fram, og mer spesifikt for Forollhognas del koblingene mellom kobberverket og Fosskleiva/Fossgruva. For Femundsmarka og særlig landskapsvernområdet Langtjønna, er koblingene mellom kulturminnene og naturgrunnet en del av verneformålet. Det ble også kommentert at ansvaret for kulturminnene i områder om er vernet etter naturmangfoldloven er forvaltningsmessig utfordrende.

Andre kommenterte at faggruppa kan bidra inn med ulik kompetanse til gjennomføring av oppgaver, men at dette må balanseres i forhold til øvrige arbeidsoppgaver. Det burde lages «kart» over hvilke arbeidsoppgaver gruppa skal ha, samt at verdensarvkoordinator burde si noe om hvilke bidrag han ønsker fra gruppa.

Gruppas langsiktige betydning ble illustrert av flere. Med kommunevalg vil med stor sannsynlighet flere av de politiske valgte medlemmene av verdensarvrådet byttes ut. Slik sett representerer faggruppa kontinuitet. Faggruppa bør også kunne løfte sakene opp, for å synliggjøre den regionale betydningen.

Koordinator mener at gruppa skal ha en støttefunksjon for eget arbeid, og bidra med sine arbeidsressurser inn i de ulike sakene. I tillegg mener koordinator at ei slik gruppe vil forankre betydningen og forståelsen av hva verdensarv er for noe.

En bør ha et litt langsiktig perspektiv på hvordan gruppa skal jobbe. Gjennom arbeidet med handlingsprogrammet for regional plan vil det kanskje utkrystallisere seg en arbeidsmetodikk.

Morten Tøndel, kultursjef Røros kommune, blir en del av gruppa.

Sak 1: Utarbeide og tilgjengeliggjøre en oversikt over verdensarvverdiene.

Verdensarvverdiene ble diskutert. For Røros bergstad og Circumferensen (RbC) er det mangfoldet av kulturminner, kulturmiljøer, kulturlandskap og enkeltminner og sammenhengene mellom dem og naturgrunnet som utgjør verdensarvverdiene. Både innafor formidlinga og forvaltninga mangler man oversikt og redskaper til å kunne gjøre en bedre jobb. Forvaltninga trenger lister med oversikter over kulturminnene. Mens i formidlingssammenheng burde en investere midler til å utarbeide et overordnet narrativ for verdensarvområdet, inspirert av spørsmålet «Hva er det vårt verdensarvområde kan fortelle verden?».

Alle disse poengene er viktig i arbeidet med en forvaltningsplan for verdensarvområdet.

Det ble poengtert at vi ikke har utarbeidet retningslinjer eller enigheter om hvordan vi håndterer kulturminner i buffersona. Vi må finne løsninger for hvordan vi jobber med dem.

Hva gjelder lister og oversikter over verdensarvverdiene, så finnes flere rapporter som omtaler disse. Men, rapportene representerer et utvalg og det kom opp et forslag om at kommunene bruker arbeidet med temaplan for kulturminner som en innfallsvinkel til å listeføre verdensarvverdiene.

Pr i dag er situasjonen følgende:

- Holtålen er i gang med kulturminneplan
- Engerdal er i startfasen
- Tolga skal i gang neste år
- Os og Røros har ingen umiddelbare planer om en slik temaplan.

Forslag forvaltning

Kulturminneplanene utarbeides med eget (tilleggs)tema om verdensarvverdiene.

Representantene for kommunene sørger for at dette hensynet blir tatt med videre, og en instruksjon utarbeides i faggruppa. Røros og Os kommune bør søke midler om utarbeidelse av tilsvarende kulturminneplaner.

Tore Lahn foreslo at noe av verdensarvmidlene i Hedmark fylkeskommune brukes til å digitalisere Sefrak-registeret. Det var stor enighet om dette i møtet. En slik digitalisering vil kunne effektivisere saksbehandlingen på alle nivå, og vil dermed være i tråd med ambisjonene om beste praksis.

Forslag om formidling

Målet må være å lage en kortfattet framstilling av hvorfor vi har verdensarvstatus og hva vi kan fortelle verden. Det må gjøres relevant for innbyggerne og man må spisse budskapet.

Frivillighetens innsats, over hele kulturarvsfeltet bør styrkes gjennom involvering og diskusjoner.

En må se på finansieringsordninger for å få midler til å arbeide med spørsmålet om vår betydning for menneskeheten. Hvilket formidlingsmedium en velger, eller om en velger flere, må avklares. Et utgangspunkt kan være animasjonen som Rørosmuseet har laget på www.verdensarvenroros.no Kan den videreutvikles?

Et overordnet begrep som en bør utforske videre i denne sammenhengen er begrepet «Rørospulsen». Kanskje kan *Rørospulsen* være begrepet som vi utleder det store, overordnede narrativet fra.

Sak 2: Utarbeide oversikt over involverte instanser, organisasjoner, og aktører (stakeholders) i verdensarvarbeidet

Dette er en viktig oversikt både for løpende arbeid men også for framtida hvor ens kal utvikle en forvaltningsplan for området. Det kan være med på å vise ansvar og kryssende ansvar, rydde opp i roller, og få en bedre retning på samarbeidet.

Det ble foreslått at en slik oversikt kjøpes som en tjeneste, med bruk av verdensarvkoordinators midler.

Sak 3: Utarbeide oversikt over pågående prosjekter med relevans for verdensarvverdiene.

Det pågår en rekke programmer og prosjekter på ofte overlappende geografiske områder. I sammenheng med stakeholderoversikten bør en lage en oversikt over relevante prosjekter/programmer som virker inn i det samme området. Verdien av dette er å samkjøre gode intensjoner og økonomiske virkemidler til det beste for Circumferensområdet.

På samme måte som i punkt 2, ble det foreslått at denne tjenesten kjøpes eksternt.

SAK 4: Evaluering av eksisterende handlingsprogram for regional plan.

Denne saken rakk vi ikke å diskutere. Saken tas opp igjen på neste møte da en skal arbeide med rullering av handlingsprogram. Eksisterende handlingsprogram med kommentarer om status sendes ut med dette referatet.

Kommunene skal melde inn aktiviteter innen 1. desember til koordinator.

SAK 5: Starte arbeid med verdensarvsenter.

Det ble gitt en orientering om hvilke føringer som ligger til grunn for etablering av verdensarvsenter i Norge (også gjennom dokument som ble utsendt på forhånd).

Gruppen diskuterte framgangsmåte videre og mener det haster med å komme i gang. I ei pressemelding fra klima- og miljøministeren heter det seg at: «I løpet av 2015 ønsker Klima- og miljødepartementet å ha en plan for etablering av verdensarvsentre ved alle de norske verdensarvområdene.» Til grunn skal det ligge ei autorisasjonsordning. Denne er under arbeid i departementet, men forventes offentliggjort i nær framtid.

I møte i verdensarvrådet 1. oktober ble det vedtatt at faggruppa skulle undersøke hva et verdensarvsenter kan være for Røros bergstad og Circumferensen, og at kommunenes forventinger skulle høres i denne sammenhengen. Faggruppa bestemte at koordinator begynner å skissere en bestilling til et forprosjekt og at denne sendes ut før 1. november til faggruppa. Faggruppa skal videre vurdere om en, på bakgrunn av bestillingen, etablerer ei arbeidsgruppe eller hyrer inn eksterne ressurser for å planlegge en slik senteretablering.

Faggruppa var enig i at et verdensarvsenter burde legges i nær tilknytning til Rørosmuseet, men at formidling av verdensarv ikke utelukkende bare burde skje på senteret. Eksempelvis kan Blokkodden i Engerdal kommune ta et formidlingsansvar. Ulike modeller bør vurderes i utredningsarbeidet. Videre kan en tenke seg flere slike formidlingssatellitter gjennom eksisterende organisasjoner/institusjoner. Viktig spørsmål å avklare er hvilken funksjon senteret skal ha for Circumferensen. Mange av disse spørsmålene er allerede stilt i senterutredningene som ble gjort i 2004 og 2005 om et verdensarvsenter for en utvidet verdensarv i vår region.

Det ble også sagt at denne saken burde kobles sammen med nasjonalparksentrene i utredninga. Femundsmarka har fått tildelt midler til å drifte et nasjonalparksenter, mens det er mer usikkert hvordan dette vil bli for Forollhogna. I tillegg gjøres det nå et arbeid med samisk kultur- og kompetansesenter. Videre må arbeidet med et slikt senter selges inn med en «god historie», dvs narrativet som forklarer hva denne verdensarven betyr for verden. En trenger en god fortelling for å selge inn senteret.

Et viktig premiss for senteretableringa er at en skal møte publikum der publikum er.

Forslag

Verdensarvkoordinator lager skisse til bestilling av forprosjekt og sender dette ut til faggruppa innen 1. november.

SAK 6: Enighet om møteplan

Møteplan faggruppa

	saker	Ikke svart
04.des	2014 Handlingsprogrammet for regional plan	Sverre, Naturforvaltning
22.jan	2015 Innstilling av hp	Petter, Sverre, natur
16-17. juni	2015 fagdag - noen ønsker?	Odd, Petter, Sverre, natur
02.sep	2015	Odd, Petter, Sverre, natur
02.des	2015 Hp-rullering	Odd, Petter, Sverre, natur

Møteplanen ble vedtatt med datoer ovenfor.